

Quadern de llibres

Fragmenta Editorial

LA IMAGINACIÓ SIMBÒLICA

Escrit per Carme Miró 29 de gener de 2024

Títol: La imaginació simbòlica

Autor: Gilbert Durand

Pròleg i traducció: Adrià Pujol Cruells

I.S.B.N.: 978-84-17796-86-0

Editorial: Fragmenta

El filòsof i antropòleg Gilbert Durand (Chambèri, 1921 – Rumilly, 2012), autor de l'assaig *La imaginació simbòlica*—escrit l'any 1966 i publicat ara per Fragmenta en la traducció d'Adrià Pujol Cruells— va formular tota una teoria sobre l'imaginari.

Inspirat en les obres d'Henry Corbin i Mircea Eliade, Durand es va centrar en la simbologia com a estructura que permet transmetre diferents formes de representar el món. L'autor analitza els problemes interpretatius del

símbol en quatre capítols i en una conclusió, amb una introducció al vocabulari del simbolisme que ens situa des del primer moment per familiaritzar-nos amb paraules com *imatge, signe, al·legoria, símbol, emblema, paràbola, mite, figura, icona*, etc.

L'autor exposa els models de coneixement directe i indirecte, i fa una breu explicació de tots aquests termes, donant-ne una definició possible: «El símbol com un signe que remet a un significat inefable i invisible, obligat a encarnar concretament aquesta adequació que tanmateix se li escapa, i obligat a fer-ho mitjançant el joc de les redundàncies mítiques rituals i iconogràfiques que corregeixen inescapablement la inadequació». Tot seguit presenta en un quadre les principals diferències entre el signe, l'al·legoria i el símbol.

Rellegir l'obra de Durand és recomanable, perquè ofereix una reflexió que ens permet esclarir alguns interrogants que ens suscita la simbologia i reforça, amb les seves idees, el poder creador de la imaginació.

Però, tanmateix, cal remarcar que en el món occidental el llenguatge simbòlic està en retrocés —volent afavorir la ciència i la raó—, i amb el pas del temps ha anat apareixent clarament la perversitat amb què s'ha buidat de contingut tota mena de simbologies.

És d'un gran interès el capítol dedicat a la victòria dels iconoclastes, en què es recorda la potència de significació de les societats iconòfiles del Bizanci macedònic i de la Xina de la dinastia Song. S'ha de dir ben clar: «En una societat que de mica en mica ha eliminat la funció essencial de la imatge simbòlica, l'artista com la icona ja no hi té cabuda».

Quant a les hermenèutiques reductives —que redueixen el símbol a signe—, l'autor ens endinsa en el món de la psicoanàlisi, amb el seu mètode associatiu, i dona tot el mèrit a Freud, perquè «va retornar el dret de ciutadania als valors psíquics, a les imatges, expulsades pel racionalisme aplicat de les ciències naturals».

L'autor francès ens presenta les hermenèutiques instauratives —en contraposició a les reductives— centrant-se en l'obra d'Ernst Cassirer, el pensador que consagrà una bona part dels seus estudis al mite i la màgia, a la religió i al llenguatge. És oportuna la idea que expressa l'autor davant de tot el desori de les autoritats autonòmiques i municipals

quan buiden de contingut les nostres tradicions, com ara Nadal: «Un pensament malalt és el que ha perdut “el poder de l’analogia”, i en el qual els símbols es descomponen, es desimpregnen del sentit».

A les seves conclusions i a les del lector —fent la lectura rigorosa que demana Durand—, s’arriba a la idea que la simbologia està lligada a l’home, en la seva essència i també en la seva definició. Les imatges simbòliques equilibren la psique, la biologia, les relacions socials i cosmològiques. És un capítol tan interessant com necessari per la riquesa d’idees que aporta al final del llibre.

Text: Carme Miró